

Én és a tükör

Phantázia.

Írta: Bükky György.

(Vége.)

Felébredtem a negyedik napra. Sietve öltöztem fel. Sietve mosakodtam meg. Nem néztem a tükörbe, nem mertem. És kiszaladtam a hegyek közé. Messze, ki a hegyek közé. Ott kinnt elfogott valami furcsaság. Valami különösség. Arra vigyáztam járássomnál, hogy először a talpamat tegyem le a földre, aztán a sarkamat. Észrevettem, mennyivel puhábban, könnyebben jár úgy az ember. Nosza, mindig hosszabbra, mindig gyorsabban nyújtottam ki a lábamat. Először talpra, azután sarokra. Így. Milyen jó. Milyen könnyű. Azt hiszem az ember így jár, amikor lopni megy. Így. Vigyázva, lassan, lopódzva. Mint a macska. Valami prédára les. Valamit elkap, megfog, aztán szalad, szalad. Így ni. Mint én gyorsan, nesztelenül. Először talpra, aztán sarokra. Nagyszerű. Milyen pompás. Elkezdlek ugrálni örömben és összeverdesem a bokámat. Úgy. Úgy. Nagyszerű. Ejnye. Mit is csinállok. Ugrálok, mint a bakkecske és örülök. Minek örülök. Ja igaz! Hogy lábujjhegyen jártam. De azért nem kell örülni. Ugrálni! Táncolni! Úgy szakad a levél, mintha eső esnék. Folyton. Folyton. Egyformán. Valaki jön. Ki az? Ni, asszony. Az az asszony, akit tegnap magamhoz hívtam. Megáll és néz. Ügylátszik vár, hogy hívjam ma is. Nemet intek neki. Még néz egy ideig, aztán elmegy. Azt hiszem szomorúan ment el. Hé! Hé! Visszahivom. Nem akarom, hogy szomorú legyen. Pénzt adtam neki. Hadd örüljön. Elfogadta. Megállt és rám bámult. Várt. Ügylátszik meg akarja szolgálni a pénzt. Intek neki, hogy menjen el. Elment. Úgy láttam szomorúan ment el. Hé, hé, hé! Visszahivom. Nem akarom, hogy szomorú legyen és hogy haragudjon rám. Visszajött és vár. Én nem értem, mindég vár ez az asszony. Olyan, mintha a rabszolgám volna és a parancsaimat várná. Apropos! Parancs! Jó. Legyen parancs. Megparancsoltam neki, hogy üljön le. Leült. Megparancsoltam neki, hogy vesse le a szoknyá-

ját. Levetette. Megparancsoltam, hogy vesse le a kendőjét, ami a felső teste köré volt csavarva. Megtette. S már csak egy ing volt rajta. Levegye azt is? Ne vegye le? Ejnye, hiszen rabszolgám! Levette azt is. Milyen szép teste van, ennek az egyszerű, szegény, közönséges asszonynak. Ráborultam és beleváltam a számat a mellébe. Olyan forrón ölelt át mint a tűz. S a levelek hullottak, mint az eső... Ejnye, milyen hamar sötét lett. Ejnye, be hamar. Már nincs is itt az asszony. Megyek a szobámba. Nem értem, milyen jó kedvem van. Először talpra, azután sarokra. Így. Olyan vörös a nap, mint egy meztelen szép asszony tele vérrel, ami onnan folyt ki a szíve alól. Őszi nap. Őszi szomorúság. Azt hiszem ma még jobban megnéztek az emberek. És a háziasszonyom is elcsodálkozott rajtam. Talán mert olyan szépen, könnyen tudok járni. Először talpra, aztán sarokra. No lám. Hogy feltűnik az ilyen. Már bent vagyok a szobámban s már a tükör előtt ülök. Kis tükör, kedves kis tükör, ejnye be jó kedvem van. Alig bírok magammal. Végig táncoltam az egész napot. Délről estig. Mert csak délből kelek fel s akkor meg is ebédelek mindjárt. Ejnye, de jó kedvem van. Sose volt ilyen jó kedvem. Hopp! Már kezdődik. Már nem látom az én kedves, vidám arcomat... Nini..

* * *

Két kicsi gyerek ül a földön a szobámban. Az egyik szőke, a másik barna. Két csöppség. Milyen hercegek. Milyen elevenek. Játsszanak. Mit játszanak? Papír katonákat állítottak fel erre az oldalra és arra az oldalra. Az egyik csapat a szőkée, a másik a barnáé. Két ágyújuk volt. Azt is megosztották. A szőke előtt van az egyik ágyú s a barna előtt a másik. Mind a kettő a katonái mögött ül és az ágyújával a másik katonáira lő. Az ágyúba babszemét tesznek és kipattintják. Mindegyiknek van egy egész halom babszeme. Két hadvezér. Lázzal és idegesen bombáznak. Nagy a harci kedv.

Szőke: Nem járja. Te nem várod meg, míg én kilövöm az enyémet. Összevissza lövöldözzöl.

Barna: A háborúban összevissza lövöl-

döznek. Ott nem várják meg, míg a másik lőtt egyet. Ott nincs alku.

Szöke: Én nem is alkuszom, hanem azt hittem, hogy az köztünk úgy illik, mivelhogy barátok vagyunk.

Barna: Most nem vagyunk barátok, hanem ellenségek. Most itt nincs semmi barátkozás. Te vagy a török, én vagyok az olasz.

Szöke: Jól van. Akkor nem vagyunk barátok.

Komoran, szó nélkül bombáznak tovább. A szökének már alig van katonája s a barnának még majdnem mind áll.

Barna: Én fogok győzni. Éljen az olasz.
Szöke: Nem kell előre örülni. Különb is ez csak játék. Nem komoly.

Barna: Nem igaz nem játék, hanem komoly.
Szöke: Jó, én azt hittem nem komoly.

Barna: Vagy harcolunk, vagy nem harcolunk. Én nem engedek alkudozni.

Szöke: Jól van. Én nem is akarok alkudozni.

A szöke lelőtt a barnának egyszerre három katonát.

Szöke: Haha! Éljen a török.

Barna: Na azért, mert egyszer találtál nem kell kiabálni. Fogok még én is találni ne félj.

Szöke: De így nem! Hármat egyszerre! Jól van török! Ne félj török! Csak szorítsd!

Barna: Szorítod, a majd meg mondtam mit.

Szöke: Ne haragudj azért, mert én is találtam. Az előbb, amikor te találtál és én nem, én nem haragudtam.

Barna: Nem ám. Csak majdnem sirtál.

Szöke: Az más. Én csak szomorú voltam. Sajnáltam a törököt.

Bomba röppen, bomba után. A barnának már nagyon sok katonája leeseft, majdnem annyi, mint a szökének.

Barna: Én nem tudom mi az. Nekem rossz az ágyúm. Nem tudok vele löni.

Szöke: Én nem bánom. Cseréljünk.

Barna: Jó. Cseréljünk.

Ágyút cserélnek. De a szerencse mindég a szöke mellett van és a barnának már több katonája van a földön, mint a szökének.

Barna: Ez még rosszabb ágyú. Cseréljük vissza.

Szöke: Jó. Cseréljük vissza.

Visszacserélik. De hiába. A barnának már csak három katonája áll.

Barna: Hány katonád él még?

Szöke: Várj csak. Mindjárt. Egy-kettő... Tizenhárom... Hopp már csak tizenkettő... Te lőttél, mialatt számoltam. Ez nem szép. És lelőttél egy katonát.

Barna: Háborúban nem várnak.

Szöke: Háborúban akkor nekem sem kellett volna számolni.

Barna: Persze, hogy nem.

Szöke: Akkor rászedtél.

Barna: Persze.

Szöke: Csunyaság.

Barna: Nem csunyaság. Szedj te is rá, ha tudsz.

Szöke: Én senkit sem tudok rászedni.

Barna: Az a te bajod.

A barnának már csak egy katonája áll. A szökének még tíz.

Szöke: Add meg magad olasz.

Barna: Nem adom meg magam töröknek. Inkább meghalok.

Szöke: De hiszen ez nem háború, csak játék.

Barna: Persze, hogy játék. Nem is azért, hanem hát mégis. Lehet, hogy még nyerek.

Szöke: Már nem nyerhetsz.

Barna: De nyerhetek.

Szöke: Nem nyerhetsz.

Barna: De igen!

Szöke: Nem!

Barna: De!

Szöke: Azért sem!

Barna: Azért is!

Szöke: Majd meglátjuk!

Barna: Majd meglátjuk!

Nagyon vigyázva, pontosan céloznak.

Szöke: Puff. Lennt van! Győztem! Azért is győztem! Éljen a török! Éljen! Hurrá! Úgy kell olasz! Úgy kell! Azért is győztem!

Barna: Ne dühösíts!

Szöke: Úgy kell olasz! Ne sírj! Ne dühösködj!

Barna: Ne szekálj, mert megbánod!

Szöke: Már nincs háború! Már vége! Már levertelek.

Barna: Te! Te! Ne kinozz, mert beléd-rugok.

Szöke: Kibe?

Barna: Beléd!

Szöke! Azt szeretném látni! Gyáva olasz!

Barna: Igen? Nesze! Nesze!

A barna neki megy a szökének és üti veri.

Szöke: Jaj! Ne verekedj! Én nem tehetek róla, hogy nyertem!

Barna: De tehetsz róla! Nesze török! Nesze!

Kergetik egymást az asztal körül a barna utoléri a szökét lök egyet rajta, neki esik fejfel a kályha szélének és összeesik.

Barna: Úgy kell kutya!

Megáll, észreveszi, hogy a másik nem mozdul. Bámul rá hosszan, meredten. Észreveszi, hogy ömlik a fejéből a vér, csendesen kiszökik. A szöke mozog, rángatózik és lázban beszél.

Szöke: Ne sírj olasz, hiszen csak játék, nem komoly. Még áll három katonád, még győzhetsz. Még ne hagyd el magad. Vigyázz. Ne légy szomorú olasz, hiszen jó barátok vagyunk, szeretjük egymást! Úgy-e szeretjük egymást? Nem kell jóbarátoknak verekedni. Nem kell. Olyan jó ha barátja van az embernek. Ne légy szomorú olasz, hiszen még áll egy katonád. Várj csak. Nem fogok rá célozni, inkább mellé lövök. Csak vigyázz! Jól céloz! Még nyerhetsz. Úgy. Ne légy szomorú olasz! Nem akartam. Nem is céloztam rá, mégis leeseft. Nem tehetek róla. Becsületemre nem céloztam rá. Úgyis játék. És jó barátok vagyunk.

Csend. Az ajtó kinyílik, belép a mama.

Mama: Milyen nagy csend van itt. Baj van? Fiacskám? Fiam! Hol vagy? Elbujtatok a barátoddal?

Meglátja a földön.

Mama: Fiam! Mi bajod! Jézus Mária! Véres! Véres a feje! Fiam! Fiacskám! Kelj fel! Gyere! Lefektetlek. Szegényke! Hogy történt? Hát ez a barátság? Jézus Mária!

Felemeli. Lefekteti a díványra. A szöke felnyitja a szemét.

Szöke: Anyukám!

Mama: Mi az szentem? Úgy-e nincs bajod?

Szöke: Anyukám, nincs barátság.

Nagyot sóhaj. Meghal. Csend.

* * *

Ez is szomorú. Minden szomorú. Kis tükör, úgy megszokom a sírást, mint erdő az esőt. Csupa víz az arcom. Látnod kis tükör, csupa könny. S lám, milyen csunya vagyok. Mindenki csunya amikor sír. Akárki sír is, mindég olyan, mint a kis gyerek, mert elhúzódik a szája és ráncos lesz az álla. Látnod kis tükör, milyen csunya az s mégis sírok. És te meg mutatod, hogy sírok és mutatod, hogy milyen csunya az arcom. Szegény arcom. Sápadt, halavány, agyonsírt arcom. Tehát barátság sincs. Milyen fehér szájjal, milyen bölcsen és milyen távolba nézőn mondta az a kis szökeség: Anyukám, nincs barátság. Szegényke. Ezzel halt meg. Ez volt az utolsó tapasztalata. Ejnye kis tükör elég volt a sírásból. Hagyjuk abba! Hiszen szégyenlem már magam. Szegény jószág. Szegény kis szöke... No. Legalább már nem látom az arcom a tükörben. Legalább már eltűnt... Kezdődik...

* * *

Ketten ülnek a díványon. Egy lány és egy ifjú. Fialok és szépek. Átölelik egymást, úgy beszélnek. Az asztalon két pohár. Mindakettő tele vízzel. Egy kicsit zavaros vízzel.

Lány: Kedveském csókolj meg, mert nem soká csókolhatsz.

Ifjú: Édeském csókolj meg, mert nem tart soká.

Lány: Kedveském, a te szemedbe belelopódzott a könny és sajnálja, hogy meg kell szünnie.

Ifjú: Édeském, a te szemed tele van könnyel, mert nem sokáig ragyoghat.

Lány: Sírunk Kedveském.

Ifjú: Igen Édeske. Sírunk.

Lány: Milyen furcsa.

Csend. Sírnak.

Lány: Kedveske?

Ifjú: Tessék.

Lány: Miért is kell nekünk meghalni, kedveske?

Ifjú: Mert nem szerethetjük egymást.

Lány: Óh istenem.

Ifjú: Nem engedik a szüleink, hogy egymáséi legyünk. Tudni sem akarnak a szerelmünkről.

Lány: Borzasztó.

Ifjú: És mi nagyon szeretjük egymást.
 Lány: Nagyon kedveske.
 Ifjú: És inkább meghalunk, semhogy el-
 váljunk egymástól.
 Lány: Inkább meghalunk.
 Ifjú: Nekünk meg kell halnunk, mert úgy
 látszik, a mi szerelmünk nem erre a földre
 való.
 Lány: Kedveske igazad van.
 Ifjú: Úgy látszik a földön csak csunya,
 aljas, gyalázatos szerelmet ismernek s a föl-
 dön csak csunya, aljas szerelem élhet. A
 tiszta, ragyogó, igaz szerelemnek meg kell
 halni.
 Lány: Meg kell halnia kedveske.
 Ifjú: És ezért kell nekünk édeske meg-
 halnunk.
 Lány: Igen. Ezért.
 Ifjú: Csókolj meg édeske.
 Lány: Kedveske csókolj meg.
 Csend. Egymás kezét fogják s hosszan sze-
 relmesen néznek egymásra.
 Lány: Be kár, hogy meg kell halni.
 Ifjú: Kár.
 Lány: Milyen jó volna élni.
 Ifjú: Bizony jó.
 Lány: Úgy élnénk, olyan szépen és bol-
 dogan, mint soha senki a földön. Olyan jók,
 olyan tiszták lennénk, mint soha senki a vilá-
 gon. Olyanok lennénk, mint a galambok. Fe-
 hérek és szeretnénk egymást.
 Ifjú: Épen ez a baj édeske. A földön nincs
 igaz szerelem. És nekünk meg kell halni.
 Lány: Be kár. Be kár.
 Ifjú: Hiába.
 Lány: Megtanultak volna tőlünk szeretni
 az emberek.
 Ifjú: Az emberek gögősek. Nem akarnak
 tanulni.
 Lány: Megtanítottuk volna az embereket
 élni.
 Ifjú: Az emberek ostobák. Nem akarnak
 élni.
 Lány: Akkor hát megtaníttuk őket meg-
 halni.
 Ifjú: Ne gondold édeske. Nem értenek meg
 és kinevetnek.
 Lány: Milyen szomorú.
 Ifjú: Az édeske. Szomorú.

Csend. Mindketten lassan elsápadnak.
 Lány: Kedveske elsápadtál.
 Ifjú: Te is édeske.
 Lány: Tudom, miért.
 Ifjú: Közeledik a mi időnk. Azért sápad-
 tunk el.
 Lány: Biztosan van mennyország.
 Ifjú: Van édeske.
 Lány: Honnan gondolod?
 Ifjú: Mert akkor nem kellene meghalunk,
 mert akkor a földön kellene lenni igaz szere-
 lemnek. Ha nincs mennyország, hova men-
 nénk?
 Lány: Kedveske igazad van.
 Ifjú: Sokat küzdöttünk.
 Lány: Sokat.
 Ifjú: Meg akartuk győzni szülőinket.
 Lány: Igaz.
 Ifjú: Megpróbáltunk mindent.
 Lány: Megpróbáltunk.
 Ifjú: Nem engedtek sehogy.
 Lány: Nem.
 Ifjú: Nem mi tehetünk róla.
 Lány: Ők tehetnek róla. Ők. A szüleink.
 Ifjú: Nem édeske. Nem ők. Az emberek!
 Mert ők is emberek és ők is a földön laknak.
 Mi nem is laktunk soha a földön.
 Lány: Ez meglehet kedveske.
 Ifjú: S nekünk nem is nehéz innen elmenni.
 Lány: Nem nehéz.
 Ifjú: Csak egy kicsit elsápadunk.
 Lány: Egy csöppet.
 Ifjú: Édeske, itt az időnk.
 Lány: Igen, itt az időnk kedveske.
 Ifjú: Jöjj.
 Lány: Megyek.
 Ifjú: Szomjas vagy édeske.
 Lány: Szomjas vagy kedveske.
 Az asztalhoz mennek s átnyújtják egymás-
 nak a poharakat. A bal kezeik fogják egy-
 mását. S mialatt isznak, egymásra néznek. Le-
 teszik egyszerre a poharakat.
 Lány: Érzesz valamit kedveske?
 Ifjú: Nem semmit.
 Lány: Én se.
 Ifjú: Gyere feküdjünk le.
 Lány: Igen. Menjünk.
 Lassan átkarolják egymást s egymás mellé
 lefeküdnék a díványra. Csend.

Lány: Kedveske csókolj meg.
Ifjú: Csókolj meg édeske.
Csend. Hosszú, nagy csend.
Ifjú: Jó éjt édeske.
Lány: Kedveske jó éjt!

* * *

Hol vagyok? Úgy fáj a szívem, mintha egy nagy kalapáccsal ráütött volna valaki. Nagyon fáj. Hogy is fájhat ennyire az ember szíve! Nem értem. Eddig sose fájt. S most úgy fáj, mintha, mintha a legborzasztóbb fájdalom választotta volna lakásául! Nem tudom, mi lesz, ha így fáj tovább! Azt hiszem ketté kell szakadnia azonnal. Azt hiszem azonnal abba kell hagynia a dobogást s el kell csendesülnie, mert nincs igaz szerelem, mert az igaz szerelemnek meg kell halnia. Milyen borzasztó ez a kis tükör. Minek akkor a szívem? Mért nem ölik meg? Mért nem ütik agyon azt is? Hiszen így fáj, csak fáj az egész életen keresztül. Kis tükör, nagyon elszomorítasz. Nagyon. Istenem be fáj a szívem. Be nagyon fáj. Milyen hüvös a párna. Éjfél régen elmúlt. Közeledik a hajnal. Nem tudom, mit csinállok a szívemmel. Hová fogom én rakni a szívemet?

* * *

Ötödik nap. Nem tudtam felöltözni. Először akartam felhuzni a cipőmet s aztán a harisnyámat. Sokáig vesződttem, amig véletlenül először huztam fel a harisnyámat, aztán a cipőmet. A nyakkendőmmel is bajom volt. Kettőt is összetéptem. S végre is nyakkendő nélkül léptem ki a szobámból. Azt hiszem, nagyon szép őszi nap volt. Nagyon kellett sütni a napnak, mert melegem volt. S később még izzadt is a homlokom. Nagyon rosszul aludtam egész éjjel. Alig is aludtam valamit. Ilyen rossz éjszakám nem is volt. Ha aludtam, mindig rosszat álmodtam. Egyszer azt álmodtam, hogy hozzám jött egy hatalmas nagy ingujjra vetkezett ember, nagy pirosra tűzesített harapófogóval és a szívemet akarta kitépni, azért mert panaszkodtam, hogy fáj a szívem. S amikor azt nem engedtem, a lelkemhez akart nyulni s már meg is csattogtatta a harapófogóját. Azt mondta, hogy a lelkem is fáj. Kihuzza azt. S amikor azt sem engedtem, dühös lett és fejbe vágott a harapó-

fogóval. Nagyon fájt és felébredtem. Igazán fájt a fejem. Hogy miért, nem tudtam. Hogy megnőtt az avar tegnaptól. Nini. Behullotta a gyalogutakat az erdőben. Hogy zörög, sír, ahogy rálépek. Nem tehetek róla. Mindenütt avar van és nekem erre kell mennem. Kell. Miért is? Furcsa. Miért kell nekem erre mennem?! Ki kényszerít?! Ki parancsol?! Nem felelt senki. Biztosan magam akartam erre jönni és elfelejtettem, hogy mit akarok. Nem baj. Majd eszembe jut. Hogy sír az avar. Hogy nyöszörög. Szegény avar. Szép, nagy, barna szőnyeg. Tele színnel. Milyen különös volna, ha a szobákba is így sírnának a szőnyegek. Azt hiszem az emberek megtanulnának levegőben járni. Milyen különös. Mért nem járunk mi levegőben? Könnyebb volna levegőben járni, amikor úgy is levegőbe emeljük a lábunkat. Minek azt újra visszatenni a földre? Hiszen ez fölösleges munka. Én meg fogok tanulni levegőben járni. Milyen buták az emberek. Ilyesmi nem jut eszükbe. Hogy lehet az? Hiszen ha levegőben járnánk, eltudnánk menni a házak felett és a hegyek felett. Nem kellene sárban járni, sem porban. És nem sírna az avar a lábunk alatt. Hallga! Hogy sír. Milyen nagy fájdalom lehet. Szegény avar. S azért mindig csak hull, hull és mindig a földre halkan, csendesén egy rakásra, mint emberek a csatában! Mért nem hull fölfelé? Épen úgy hullhatna fölfelé is, messze, messze a holdba, vagy valamelyik csillagba. Milyen furcsa volna, ha telehullanák a holdat és nem volna többé fehér a hold, hanem barna. Ez nagyon szép volna. Ezt meg kellene tenni a leveleknek. Én megtenném ha avar volnék. Hogy elbámulnának az emberek és nem is tudnák, hogy miért lett barna a hold. Milyen buták is az emberek. Hogy sír az avar. És nem hull fel, le esik a földre, hogy sírjon. Ejnye, hogy sír. Én levegőbe fogok járni. Így. No. Így. Furcsa. Visszaesik a lábam a földre. Miért? Megpróbálok ugrani. A madár is ugrik, amikor felszáll. Egy-kettő-há-rom! Különös visszaestem a földre! Miért? Biztosan nagyon nehéz vagyok! Persze! Ruha van rajtam és cipő. Lefogom vetni a ruhámat. Hurrá! Igazam van! Az angyalok is meztelenül járnak. Mért tudnak a levegőbe röpködni. Nem kell nekem

ruha. Le a kabáttal, cipővel, harisnyával, inggel, mindennel... Így! Mennyivel könnyebb vagyok. Milyen buták az emberek, hogy ruhában járnak! No most! Most fogok ugrani. Rajta! Hopp! Nem értem a dolgot. Vissza eszem a földre. Leülök. Kell valami okának lenni. Meg fogom fejteni. Gondolkozzunk csak... Nini! Az asszony! Hogy kerül ide? Érdekes, már magától idejön mindig. Megáll előttem és még nem is szóltam neki, rám mosolyog, végig néz hosszan és vetkőzik. Úgy látszik ő is repülni akar... Már le is vetkőzött. Mit fog csinálni? Nini. Leül mellém, átölel és csókol. Olyan a teste mint a tűz és olyan kemény, mint az acél. És csókol hosszan, erősen. Én mondtam neki: Asszony nézd milyen nagy az avar és hogy sír. Ő a szemembe kacagott és betapasztotta a számát. És aztán nagyon jól éreztem magam... Most már öltöztet az asszony. Rám adja ruháját, mindent, mindent rendesen és felöltözik ő is. Milyen különös, ha az ember meztelen, angyalnak érzi magát. Kész lett az asszony és megsimogatta az arcom. Olyan meleg és jó volt a keze, hogy bele kellett harapnom. Beleharaptam. Nagyot sikított, rémülten nézett rám és láttam, hogy nagyon vérzik a keze. Szegény. Felkelttem, megakartam simogatni, de elfutott. Félt... Megyek haza és még mindig nem tudok levegőben járni. Majd holnap megtanulom. Nem találkoztam egy emberrel sem. Amint megláttak messziről, már kitértek, nem akarnak zavarni szegények. Milyen jók. Én megyek a kis tükörhöz. Vele van dolgom. Még sok dolgom van vele...

* * *

Kis tükör. Már itt ülök előtte. És bámulok. Várom, mit fog mondani. Mert egyetlen jó barátom a kis tükör, mindent elmond. Sok mindent elmond és én nagyon szeretem. Jó az nagyon, ha az embernek egy jó barátja van, aki neki mindent elmond. S olyan őszinte olyan igaz az én kedves kis tükröm. És én úgy bámulom, mint a szenteket. Lám. Máris beszél! Már igazat mond. Nini, vajjon mit fog mondani?...

* * *

A szobámban nagy csend van. Borzasztó csend. Olyan, mintha halott felett virrasztana. Különös. Ilyen csendet még sohasem éreztem. Borzasztó! Kellemetes! Ott. Ott a fogason, egy ember. Egy ember lóg a fogason! Felakasztotta magát! Haldoklik! Rugdalózik! Hamar! Le kell vágni! Meg kell menteni! Senki se jön be a szobába! Csend! Rémmületes csend! Az akasztott ember nyög, fuldoklik és valamit mondani akar. Kinlódik és nem tudja kimondani. Vágja a kötél. Most! Most mondja! Figyelek! Majd meghasad a fülem. Csendes és rekedt a hangja.

Akasztott ember: Nincs igazság!

És utolsót rug. Meghal. Ez különös ember. Meghal és azt mondja, nincs igazság? Miért mondta? Nincs joga mondani, azért mert meghal, még nem mondhatja azt, hogy nincs igazság! Felugrom és belekiabálok a tükörbe!

Én: Miért halt meg ez az ember? És miért mondta, hogy nincs igazság? Nincs joga mondani!

Egy hang: De van!

Második hang: Igaza van!

Sok hang: Úgy van!

Körül nézek! Nem látok senkit! Kik beszélnek? Félek! Beleordítok a tükörbe!

Én: Kik beszélnek? Senkit nem látok!

Egy hang: Hangok vagyunk, akik meghaltunk és nem tudjuk, hogy kiknek a hangjai vagyunk. A tulajdonosaink még nem haltak meg. A gazdáink még a földön járnak.

Második hang: És némáknak hívják őket!

Én: Miért van igaza annak az embernek, aki felakasztotta magát?

Egy hang: Mert igazságtalanság történt vele és ő megmenekült az igazsághoz!

Második hang: Mert bántották és ok nélkül.

Én: Nem értem! Beszéljete világosabban!

Egy hang: Költő volt és szerelmes volt egy szép asszonyba.

Második hang: Költő volt és olyan szíve volt, mint az arany!

Sok hang! Költő volt és szép verseket írt.

Egy hang: Az asszony nem szerette őt. De ő mindég az asszony után járt és egész nap az ablaka alatt ácsorgott.

Második hang: Ott állt és énekelt.
Sok hang: És szép verseket dalolt.
Egy hang: Verseket énekelt a szeméről s
a szeme más embert szeretett.
Második hang: Verseket írt a szájáról s
a szája mást csókolt.
Sok hang: Írt a szívről dalokat s a szíve
másé volt.

Egy hang: S az a másik nem érdemelte
meg, mert nem szerette.

Második hang: Gyűlölte.

Egy hang: S az asszony mégis szerette.

Második hang: És nem szerette a költőt,
aki megérdemelte volna.

Sok hang: Ez sem igazság!

Egy hang: Az asszonyt megölte a másik.

Második hang: Elvette minden kincsét.

Sok hang: S az életét is elvette.

Egy hang: Megszökött s a költő akkor is
ott állt az ablaka alatt.

Második hang: Állt és énekelt.

Sok hang: Dalolt.

Egy hang: Emberek jöttek. Meglátták a ha-
lottat. Tudták, hogy megölték. Keresték a gyil-
kost.

Második hang: S a költő ott állt.

Sok hang: És sírt.

Egy hang: És ráfogták a költőre, hogy ő a
gyilkos és elakarták fogni s a költő elszaladt.

Második hang: Haza jött. És meghalt.

Sok hang: Nincs igazság! Jaj! Nincs igaz-
ság!

Csend. A szobába emberek jöttek dühösen,
vadul, rendőrökkel. Meglátták a költőt holtan.

Első rendőr: Meghalt.

Második rendőr: Meg.

Első ember: Ő volt a gyilkos.

Második ember: Biztosan ő.

Harmadik ember: Senki más nem lehetett.

Első ember: Kitépném a szívét, ha enged-
nék.

Második ember: Én a lelkét tépném össze
ha még benne volna.

Első rendőr: Csend. Itt hiába minden. Az
igazság megtörtént. A gyilkos meghalt.

Emberek: Az igazságnak mindig igaza van.

Levágják a költőt és elviszik.

A hangok kórusban: Nincs igazság! Jaj
Nincs igazság!

Csend! Vadul felugrom és beordítok a tü-
körbe!

Én: Igazság nincs! De akkor van feltáma-
dás! Kell feltámadásnak lenni!

A hangok kórusban már messziről, elvonu-
lóban:

Nincs feltámadás! Jaj! Nincs feltámadás!

* * *

Jaj! Megörülök kis tükör! Nem birom! Nem
birom! Forró a fejem és úgy kalapál benne
minden, mintha szét akarnák vetni a koponyá-
mat. Némulj el kis tükör. Hallgass el! Nem
birom tovább! Sokat láttam! Hagyj békében!
Hagyj nyugodtan. Nézd! Milyen dult az arcom!
Olyan mint egy tébolyodotté! Olyan a szemem,
mintha megzavarta volna az élet és olyan a
szám, mintha összeharapta volna valaki! Bor-
zasztó az élet, kis tükör. Jobb meghalni. Jobb
meghalni...

* * *

A hatodik nap fáj a legjobban. Virrasztottam
egész éjjel és azon gondolkodtam, hogy meg-
örülök. Sokszor az jutott eszembe, hogy talán
már meg is örültem és mindent, mindent, amit
láttam kezdettől fogva, csak azért láttam, mert
örült voltam. Különös eset, nagyon különös,
hogy velem történnek ilyen esodálatosságok.
Ültem az ágyban egész éjjel és odanéztem,
ahol a kis tükör lóg. Ejnye kis tükör, milyen
csodálatos is vagy. S néha, amikor nagyon
néztem, meg-megvillant s láttam fehér ezüst
testét élesen kegyellen szembefordulni velem
s úgy hiszem kacagott. Csunyán, gúnyosan
kikacagott. Összerázkodtam és szorosan ma-
gam köré vontam a takarót s úgy vártam be
a reggelt. Lassan jött. Remegő szívem alig
tudta bevárni. Már-már úgy éreztem, hogy
egészen megbomlik s össze-vissza fog verni.
Mint a vészharang s borzasztó, örült haran-
gozásban fogja fogadni a hajnalt. Nem öltöz-
tem fel és nem is mentem ki a szabadba.
Éreztem, hogy bolondot csinálnék és félttem
az emberektől. Ágyban maradtam s a kedves,
mosolygó napsugarak lassan álomba ringat-
tak. Aludtam. Valami lármára ébredtem fel.
Valaki bejött a szobába és enni hozott. Ki-
ment. Azt hiszem a gazdasszony volt. De nem
tudom biztosan. Megijedtem, mert nem tudtam
megismerni, hogy ki volt. Bolond vagyok. Egé-

szen biztos, hogy megörültem. Nagyon elszomorodtam és nagyon elbusultam. Próbáltam számolni s csak tizenegyig tudtam, mire oda-
 értem elfelejtettem, hogy mit akarok és másra
 gondoltam. Olyan üresnek, olyan semminek
 éreztem magam. Azt képzeltem, hogy első-
 kött a lelkem és a szívem is utána ment.
 Mert emlékezem, hogy a lelkem és szívem
 nagyon szerették egymást. S úgy tudom nem
 tudnának meglenni egymás nélkül. Nem nyul-
 tam az enni valóhoz, nem kellett. Különben is
 este volt már és félttem. Elhatároztam, hogy
 leszámolok a kis tükörrel, nem akarom, hogy
 én is meghaljak előtte, bár talán mégis jobb
 volna meghalni. Csak attól félek, hogy élőha-
 lott lenne belőlem. Megörülnék. Nem akarok
 megörülni. Nem akarok meghalni. Vagyis meg-
 halni szeretnék. Persze, milyen jó volna meg-
 halni. Megelőzőm az élőhalált. És meghalok.
 Hiszen nincs semmi, ami visszafartana a ha-
 láltól. Mindenemet elvette a kis tükör. Mindent
 ellopott tőlem. A hitem az élet, a boldogság,
 a szerelem iránt meghalt. És milyen jó meg-
 halni. Hiszen sose játszottam. Milyen jó meg-
 halni, hiszen sose voltam vidám. Milyen jó
 meghalni. Hiszen úgy-e anyukám biztos vagy
 benne, hogy nincs mit sajnálnom. Úgy-e anyu-
 kám, nekem pénzem sincs, ami uralkodik.
 Úgy-e anyukám én is szegény, bolondos költő
 vagyok, aki ablakok alatt sirom el vézna, nyo-
 morult életemet s aki talán fuldokolva fogom
 mondani utolsó percben. Nincs igazság!
 Úgy-e anyukám nem fáj a halál? Úgy-e anyu-
 kám meg kell halnom. Oh olyan szépen, olyan
 csendesen fogok meghalni. Pedig nincs halál
 csak csend. Csak elcsendesülök. Rám borul
 a csend, lefogja az ajkaimat és lefogja a sze-
 meimet és azt mondják, hogy meghaltam.
 Pedig csak a csend szolgája lettem örökre,
 mert úgy-e anyukám nincs feltámadás? Nem
 is kell. Hiszen olyan gaz, hitvány az élet. Nem
 érdemes élni a szegény költőnek, aki ablakok
 alatt áll és dalol s akit egyszer el akarnak
 majd fogni, mert énekelt, mert dalolt, azért
 mert nincs igazság! Oh anyukám, nem nekem
 való ez az élet. Forró a fejem és zavartak a
 gondolataim s a szemeim nem tudják hova
 néznek. Valamit néznek, valamit látnak, nem
 tudom, hogy mit. Sötét lett. Ejnye, mikor ment

le a nap? Furcsán és erősen nézek valamit
 vajjon mit? Vajjon mi lehet az, amit nézek?
 Ninil! A kis tükör. Akar valamit. Oda huzza a
 szemem! Követeli, hogy ránézek! Mi az kis
 tükör, mit akarsz?... Csend... Valami ör-
 vénylík, mozog, hullámszik benne. Messzebb.
 Messzebb vonul a köd... Alakul... Mi az?
 Ki az az ember? Kicsoda Hasonlít hozzám...
 Úgy jár mint én... S a szeme nézése is én
 vagyok... Kis tükör mi az? Mit csinálsz?!
 Hiszen az én vagyok! Hát meghaltam én?!
 Hát megnősültem én? Hát mi van velem?
 Kis tükör, azt akarod, hogy megbolonduljak.
 Kis tükör azt akarod, hogy meghaljak! Kis
 tükör, megcsalsz, hazug vagy! Nem engedem!
 Olyan tébolyodott ott bent az arcom, mint
 az örülteké! Nem! Soha! Nem fogok meg-
 halni! Megöllek kis tükör, megöllek! Nesze!
 Nesze! Kis tükör! Pusztulj el! Nesze!...

Borzasztó csend... A kis tükör sirva, csö-
 römpölve hullott a földre, apró darabokban,
 mint az ezüst eső. Mintha ezüst fáról ezüst
 levelek hullanának. Mintha ezüst ősz volna...
 Mi az? Nagyot sóhajtok. Könnyen érzem ma-
 gam. Úgy gondolom megszabadultam valami-
 től. Megmenekültem. Az agyam zúgása meg-
 állott. S a szemeim tisztán látnak. De álmos-
 nak érzem magam... Lefekszem...

* * *

A hetedik napot megszenteltem. Meggyó-
 gyultam. Azt mondta a háziasszonyom, hogy
 féltetek a megörüléstől és örülnek, hogy nincs
 semmi bajom. Nincs. Hálstennek nincs. Cso-
 dálatos dolgokat éltem át és azt hiszem tény-
 leg beteg voltam. De sokat láttam és sokat
 tanultam és azt hiszem büszkén írhatom le
 ezt a szót: Én! Lesznek, akik megértene-
 k, lesznek akik sohasem fognak megérteni. Én
 azonban büszkén, dacosan, göggel és vak-
 merőséggel mondom azt, hogy: Én! És hal-
 kan, könnyesen, sirva is csak azt mondom,
 hogy: Én! Mert megérdemlem ezt a szót, mert
 nagyon a magaménak érzem ezt a két betűt
 jelzőtlenül, megmagyarázatlanul.

A kis tükör ott hever a padlón. Sokan hal-
 tak meg előtte s érdekes, hogy minden halál
 életet mutatott be. Úgy látszik, hogy az embe-
 rek akkor élnek egész életet, amikor meghal-

nak és halálukban lehet megismerni az embereket a legjobban, a legkönnyebben.

Még nem akarom befejezni a könyvemét, mert le akarom írni, hogy élni akarok és azt hiszem, hogy boldog leszek. Mert a tükör egyet nem cáfolt meg az életből. Egy valamit, ami ha nem volna, azt hiszem élet sem volna, mert az a valami köfi össze az életet az élettel, az embereket emberekkel ez a valami az egyedüli, amelyik sokszor és sikerrel veszi fel a halállal a harcot, ez a valami jön halálra, szívhezszólóan élénk s arany fálcán kínálja fel nekünk a jövőt, kicifrázva, kifényesítve s azt mondja kedves, vigasztaló hangon: Hölgyeim és Uraim én vagyok a Remény, amíg engem szerettek rám hallgattok, amíg engem szerettek, engem követték s adok nektek mindent, amit akartok.

Ime! Ez az én könyvemnek halk, szelid és bánatos akkordja, melynek hallatára feldobog az emberek szíve s lelkesülten, kigyuladt szemekkel mennek a Remény után.

Olvasóim én is hozzájuk csatlakozom, mert szolgálja vagyok én is a Reménynek, mert életet várok, boldogságot várok, sok jót várok s mindent csak azért, mert olyan nagyon, olyan bolondul, olyan sírva, olyan igazán szeretem az én édes, kacagó, kacér és asszonyos Áramat, az én szegény, agyonhajszolt, temetőbe-kivánczoló életem hulló aranyesőjét.

Párizsi jegyzetek.

Irla : Kemény Gábor.

Párizsban, főszyökeres francia szokásokat keresni: hiú dolog lenne. Legfeljebb a Quartier Latin penzióiban akadnánk ilyenekre, de ezek a szokások nem annyira csábítók, mint amilyen főszyökeresek. Hogy Monsieur Corniquet, hogy csalja hálójába az idegeneket, hogyan húzza le róluk a hetedik bőrt is, ez főszyökeres szokás lehet, de senkitsem csal ki Párizsba. Hogy Madame Debacq hogyan szeleteli vékonyakra a véres biftekét, ez is ősrégi francia szokás. Hogy az idegenek, vagy amint Párizsban bizalmasan mondani szokás: „les sales éfrangers“ hogyan szegzik tekintetüket az ég felé, mikor borzalommal szedik magukba az olajos makarónit, ez meg az idegenek párizsi szokása... A szokások semmit sem magyaráznak. Hát talán az eszmék?... Igen, az eszmék izzó csatájával van dolgunk Párizsban, de vajjon ezek mindég francia agyból, vagy párizsi főből pattantak ki? Vagy talán a germán őserdőkből, vagy talán a svájci havasokból, az orosz sivatagokból, az itáliai erdőkből, Kelet buja síkságairól kullogtak ide ezek az eszmék s itt otthonra találva s a francia nyelv pompás formájába öltözve, csillogva és mennydörögve indultak hódító útra? A francia nyelv örökölte a latinnak erejét s katonás formáját. A párizsi nép e formás nyelv segítségével mindég impozáns kifejezést tudott adni az örök emberi érzéseknek, a néptömegek vágyainak. „Liberté! Égalité! Fraternité!“ Lehet e szebben, tömörebben, életteljesebben kifejezést adni az elnyomott milliók vágyainak, ideáljainak? Hogy a véletlen játéka vagy a párizsi nép temperamentuma hozta-e magával, hogy e város lett középpontjává a világtörténet legmozgalmasabb korszakának, azt ne feszegezzük. Annnyit azonban meglehet állapítanunk, hogy eszmék harcáról, lelki irányzatok küzdelméről, reformokról, az emberiség megváltásáról Párizs kikerülésével nem lehet s nem is szokás beszélni... Hát az erényekkel hogy is áll a dolog? A párizsi nép ma is élő erényeivel. Talán a „Liberté! Égalité! Fraternité“